

Неприятели в зеленчуковата градина през септември и октомври

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; гл.ас. д-р Дима Маркова; доц. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в Пловдив
Дата: 01.10.2020 Брой: 10/2020



Прогнозираните стойности на минималните температури са над критичните за зеленчуковите култури, което е предпоставка за получаване на допълнителна продукция зеленчуци от късното полско производство.

Неприятели

Доматен миниращ молец

Продължава да вреди по домати

Видове – *Tuta absoluta*

Повреди

- Вреди гъсеницата;
- Предпочита листата и стъблата на растенията, но напада и плодовете;

- Повредите са къси и широки мини по листата, в които могат да се видят гъсеници и екскременти;
- По плодовете се наблюдават мини, които са входна врата за развитието на гнилостни процеси;
- Причинява значителни загуби от домятената реколта, като щетите могат да достигнат до 100%.

Развитие

- Пеперудите са активни през нощта, а през деня се крият;
- Повреди нанасят гъсениците;
- В зависимост от условията на околната среда може да развие 10-12 поколения годишно;
- Видът зимува като яйце, какавида или възрастно насекомо в почвата, в растителните остатъци или в други укрития.

Контрол

Използване на феромоновы уловки за мониторинг и редуциране на плътността;

- Поставяне на черни лепливи уловки;
- При ниска плътност в оранжерии може да се внесе някой от биологичните агенти *Macrolophus pygmaeus* или *Nesidiocoris tenuis*;
- Третиране с продукти за растителна защита (ПРЗ) при поява;
- Праг на икономическа вредност в оранжерии: гъсеници - 10% от листата са с мини; 4% от плодовете са с повреди;
- **Разрешени ПРЗ:** Авант 150 ЕК 25 мл/дка; Алверде 240 СК 100 мл/дка; Алтакор 35 ВГ 8-12 г/дка; Амплиго 150 ЗК 40 мл/дка; Афърм 095 СГ 150 г/дка; Бермектин 50-100 мл/дка; Волиам Тарго 063 СК 0,08%; Конфидор Енерджи ОД 80 мл/дка; Кораген 20 СК 14-20 мл/дка; Екзалт 200-240 мл/дка; Ланат 20 СЛ 125 мл/дка; Ланат 25 ВП 100 г/дка; Минекто алфа 100 мл/дка; Моспиан 20 СП 0,02%; Ним Азал Т/С 0,3%; Пикадор 20 СЛ 0,05%; Рапакс СБС 100-200 мл/дка; Синеис 480 СК 10-25 мл/дка; Уорант 20 СЛ 50 г/дка.

Поради масови беритби през периода, да се подбират ПРЗ с по-кратък карантинен срок.

Трипсове: тютюнев и западен цвeтoв

Видове – *Thrips tabaci* и *Frankliniella occidentalis*

Повреди

- По листата, листните дръжки, цветовете и плодовете се образуват малки белезникави петна с тъмни точки - екскрементите на неприятеля;
- При по-голяма плътност петната се сливат;
- Генеративните органи на растенията, нападнати в ранните фази от развитието изсъхват и окапват;
- Преносители са на вирусната болест бронзовост.

Развитие

- Предимно листата, по-рядко цветовете;
- Развива се при високи температури и ниска въздушна влажност;
- Западният цвeтoв трипс напада предимно цветовете;
- След като се изхраният ларвите, навлизат в почвата и на дълбочина около 5 см се превръщат в нимфи;

- За един вегетационен сезон могат да се развият 6-7 поколения, а при оранжерийни условия неприятелят се среща цялгодишно;
- Зимуват като възрастни индивиди или като ларви от различни възрасти в растителните остатъци на нападнатите растения, върху плевелите и в почвата.

Контрол

- Редовно обследване на площите;
- Поставяне на сини лепливи плоскости;
- При поява незабавно третиране с ПРЗ;
- Прагове на кономическа вредност:

Домати в оранжерии - западен цветен трипс: възрастни 1 бр. на цвят; тютюнев трипс - възрастни и ларви 3 бр. на лист;

Пипер - цъфтеж възрастни и ларви 2 бр./цвят; плододаване 3 бр./плод;

Патладжан - цъфтеж възрастни и ларви 2 бр./цвят; плододаване 3 бр./плод;

Краставици - през вегетацията възрастни и ларви 1 бр./цвят, 3-5 бр./лист;

- **Разрешени ПРЗ:** Екзалт 200-240 мл/дка; Дека ЕК /Деша ЕК/Дена ЕК/Полеци/Десижън 30 мл/дка; Дикарзол 10 СП 556 г/дка; Ланат 25 ВП 80-100 г/дка; Метеор 0,06-0,07%; Минекто алфа 100 мл/дка; Натуралис 100-150 мл/дка; Ойкос 100-150 мл/дка; Синеис 480 СК 10-37,5 мл/дка; Реквиет Прайм 500-1000 мл/дка; Лимоцид 400-800 мл/дка.

Поради масови беритби през периода, да се подбират ПРЗ с по-кратък карантинен срок.

Обикновен паяжинообразуващ акар

Горещото и сухо време е предпоставка за силно нападение

Видове – Tetranychus urticae

Повреди

- Живеят и се хранят върху долната повърхност на листата;
- На мястото на убождане се образува светло петно с точковидна форма;
- При силно нападение листата се покриват с паяжина;
- По-късно петната се сливат, листът се прошарва мраморно;
- При силно нападение растенията изсъхват.

Развитие

- Акарите предпочитат по-старите листа с намалено съдържание на вода, както и засушените застарели растения;
- В оранжерии се развива непрекъснато.

Контрол

- Унищожаване на плевелите в и около посевите;
- Поддържане на оптимална почвена влажност;
- Редовно обследване на посевите за ранно откриване на нападението от акари;

- При поява третиране с ПРЗ;
- Прагове на икономическа вредност:

При домати: цъфтеж-плододаване ларви-възрастни 5-10% нападнати растения;

Пипер: през вегетацията ларви-възрастни 5-6 бр./лист;

Краставици: през вегетацията ларви-възрастни 5-10% нападнати растения;

- **Разрешени ПРЗ:** Аполо 50 СК 30-40 мл/дка; Апачи ЕВ 30-100 мл/дка; Акрамайт 480 СК 20-25 мл/дка; Бутик 30-100 мл/дка; Бермектин 15-100 мл/дка; Вертимек 018 ЕК 60 мл/дка; Валмек 15-100 мл/дка; Волиам Тарго 80 мл/дка; Зуум 11 СК 30-35 мл/дка; Лаота 15-100 мл/дка; Масай ВП 15-25 г/дка; Нелта СК 100 мл/дка; Нисоран 10 ВП 50-75 г/дка; Ним Азал 0,3%; Данитрон СК 100-200 мл/дка; Реквием прайм 500-1000 мл/дка; Сяра ВГ 300 г/дка; Тиовит Джет 80 ВГ 300 г/дка; Флорамайт 240 СК 40 мл/дка; Натуралис 100-200 мл/дка.

Поради масови беритби през периода, да се подбират ПРЗ с по-кратък карантинен срок.

Памукова нощенка

Продължава да вреди по домати и пипера

Видове – Helicoverpa armigera

Повреди

- Отначало гъсениците нагизват листата, бутоните и цветовете;
- По-късно нападат плодовете, вгизват се в тях и се хранят със съдържанието им;
- Повредените плодове не нарастват, деформират се и загиват от вторични патогени.

Развитие

- Зимува като какавида в почвата;
- Развива три поколения годишно;
- Възрастните насекоми се срещат от май до октомври;
- Плодовитостта зависи от температурата и влажността на въздуха, от наличието на нектар за половото узряване на пеперудите и от растенията, с които се изхранват гъсениците;
- Най-големи повреди при зеленчуковите култури нанасят гъсениците от второ поколение.

Контрол

- Редовни обследвания на площите;
- Използване на феромонов уловки за мониторинг;
- Унищожаване на плевелната растителност около и в посевите;
- Третирането с ПРЗ е ефикасно, когато е насочено срещу младите гъсеници;
- Прагове на икономическа вредност:

Домати: плодообразуване гъсеници 5% нападнати плодове;

Пипер: плодообразуване гъсеници 3-5 % нападнати плодове;

- Необходимо е да се извършат две третираня през интервал 8-10 дни, в зависимост от метеорологичните условия и последствието на инсектицида;

- За контрол на неприятеля може да се използва и яйчния паразит *Trichogramma* spp.;
- **Разрешени ПРЗ:** Авант 150 ЕК 25 мл/дка; Алтакор 35 ВГ 8-12 г/дка; Амплиго 150 ЗК 40 мл/дка; Афърм 095 СГ 150 г/дка; Вазтак нов 100 ЕК 10 мл/дка; Волиам Тарго 80 мл/дка; Делтагри 30-50 мл/дка; Децис 100 ЕК 7,5-12,5 мл/дка; Инфис 50 мл/дка; Екзалт 200-240 мл/дка; Кораген 20 СК 14-20 мл/дка; Ланат 25 ВП 80-100 г/дка; Ланат 20 СЛ 125 мл/дка; Ойкос 100-150 мл/дка; Минекто алфа 100 мл/дка; Рапакс 100-200 мл/дка; Цитрин макс 10 мл/дка; Хеликовекс 20 мл/дка.
- **Зелева нощенка**

Видове – *Mamestra brassicae*

Повреди

- Гъсениците правят нагризвания по листата и зелките;
- След излюпването гъсениците живеят по долната страна на листата, по-късно изгризват листата без дебелия нерв и навлизат в зелката;

Повредените зелки имат неприятна миризма.

Развитие

- Развива две-три поколения годишно;
- Зимува като какавида в почвата.

Контрол

- Редовни обследвания на разсадените растения;
- При установено нападение третиране с ПРЗ;
- Прагове на икономическа вредност:

късно производство гъсеници 15-18 бр./100 растения;

- **Разрешени ПРЗ:** Авант 150 ЕК 17 мл/дка; Алтакор ВГ 8-10 г/дка; Карате Зеон 5 КС 15 мл/дка; Дека ЕК/Деша ЕК/Дена ЕК/Полеци/ Десижън 30 мл/дка; Децис 100 ЕК 12, 5 мл/дка; Дукат 25 ЕК 30 мл/дка; Метеор 60-70 мл/100 л вода; Суми Алфа 5 ЕК /Сумицидин 5 ЕК/Оазис 5 ЕК 25 мл/дка; Дипел 2 X 100 г/дка.

Към работните разтвори да се прибавя прилепител.

Зелев молец

Видове – *Plutella maculipennis*

Повреди

- Повреди нанасят гъсениците още в разсадна фаза. Те се вгризват под епидермиса и минират листата;
- Възрастните гъсеници повреждат външните и вътрешни листа на зелката и впоследствие главите остават дребни, с неправилна форма.

Развитие

- Развива четири до шест поколения годишно;
- Зимува като какавида по растителни остатъци и под буци пръст.

Контрол

- Редовни обследвания на разсадените растения;
- При установено нападение третиране с ПРЗ;
- Праг на икономическа вредност: след завиване на главите гъсеници 10% повредена листна маса;
- **Разрешени ПРЗ:** Алтакор ВГ 8-10 г/дка; Вазтак Нов 100 ЕК 10 мл/дка; Дека ЕК/Деша ЕК/Дена ЕК/Полеци/Десижън 50 мл/дка; Метеор 80-90 мл/100 л вода; Магеос 7 г/дка; Суми Алфа 5 ЕК / Сумицидин 5 ЕК/Оазис 5 ЕК 25 мл/дка.

Към работните разтвори да се прибавя прилепител.

Бели зелени пеперуди

Видове – *Pieris brassicae* и *Pieris rapae*

Повреди

- Младите гъсеници живеят заедно до втора възраст. Нагризват листата без да засягат горния епидермис;
- Възрастните гъсеници изгриват листата изцяло, заедно с тънките нерви, скелетират ги, като оставят само дебелиите нерви.

Контрол

- Редовни обследвания на разсадените растения;
- При установено нападение третиране с ПРЗ;
- Прагове на икономическа вредност: след разсаждане на културата, при установяване над 1% силно нападнати растения или 2-3 бр. гъсеници/растение. В по-късни фази - яйчни групички върху 5% от растенията или 25% повредени листа от гъсениците;
- **Разрешени ПРЗ:** Авант 150 ЕК 17 мл/дка; Алтакор ВГ 8-10 г/дка; Вазтак Нов 100 ЕК 10 мл/дка; Дипел 2 X 100 г/дка; Дукат 25 ЕК 30 мл/дка; Магеос 7 г/дка; Метеор 60-70 мл/100 л вода.

Към работните разтвори да се прибавя прилепител.